

Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark

Rapport fra Open Access Udvalget

Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark

Rapport fra Open Access Udvalget

Udgivet i 2010 af
Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek
Styrelsen for Bibliotek og Medier

Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark
Rapport fra Open Access Udvalget

Udgivet i 2010 af
Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek
Styrelsen for Bibliotek og Medier
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon: 33 73 33 73
deff@bibliotekogmedier.dk
www.deff.dk

Sats: Stæhr Grafisk
Tryk: C.S. Grafisk
Oplag: 1.000

Foto: Tobias Toyberg

ISBN: 978-87-92057-93-8
Elektronisk ISBN: 978-87-92057-91-4

Publikationen er tilgængelig
på DEFFs hjemmeside

Indhold

Opsummering på Open Access Udvalgets anbefalinger	5
Indledning	7
Open Access Udvalgets medlemmer	7
Open Access Udvalgets opgaver	7
Open Access Udvalgets fremgangsmåde	8
Open Access Udvalgets anbefalinger	10
Hovedområde 1. At styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information	10
Opgave 1.1. At definere klare politikker for formidling og adgang til videnskabelig information	10
Opgave 1.2. At fremme internetadgangen til resultaterne af offentlig finansieret forskning uden omkostning for læseren gennem disse politikker	12
Opgave 1.3. At systematisk vurdere de forhold, der påvirker adgangen til videnskabelig information	13
Opgave 1.4. At sikre at repositorier for videnskabelig information er bæredygtige og interoperable	13
Opgave 1.5. At samle de primære interessenter i debatten om videnskabelig information (forskere, forskningsråd, biblioteker og videnskabelige forlag)	14
Hovedområde 2. At styrke koordinationen mellem medlemsstaterne af politikker og praksis med hensyn til adgang og formidling	15
Opgave 2.1. At undersøge muligheden for at nationale forskningsråd definerer fælles grundlæggende principper om Open Access	15
Opgave 2.2. At øge gennemsigtigheden af de kontraktmæssige betingelser ifm. "big deals" finansieret af offentlige midler	15
Opgave 2.3. At arbejde for interoperabilitet af nationale repositorier for videnskabelig information med henblik på at fremme tilgængeligheden	16
Opgave 2.4. At bidrage til et effektivt overblik over fremskridtet på europæisk niveau ved at informere Kommissionen om resultater og erfaringer	16
Hovedområde 3. At sikre langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data	17
Opgave 3.1. At definere en struktureret tilgang til langtidsbevaring	17
Opgave 3.2. At tage den videnskabelige informations specifikke karakteristika i betragtning ved etableringen af de lovmæssige rammer	19
Bilag	
Bilag 1: Kommissorium for det nationale arbejde med Open Access	22
Bilag 2: EU-Ministerrådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder	24
Bilag 3: Økonomioversigt og økonomiberegninger	32
Bilag 4: Tidsplan for implementeringen	34

Opsummering af Open Access Udvalgets anbefalinger

I det nuværende publiceringssystem betaler det offentlige for over 90 % af udgifterne¹ for en videnskabelig publicering, men rettighederne til publicering foræres som oftest væk til kommercielle forlag. Dette betyder, at institutioner, virksomheder m.m. derefter skal betale kommercielle forlag på markedsvilkår for at få adgang til forskningspublikationerne igen.

Den nuværende adgangs begrænsende publiceringsform kombineret med støt stigende forlagspriser er langt fra optimal i en viden- og forskningsbaseret verden, hvor forskere i private virksomheder, studerende og forskere på universiteter og andre læresteder samt den almindelige borger begrænses mærkbart i deres muligheder for at få adgang til viden. Dermed mister man også en nødvendig forudsætning for udvikling og innovation. En bevidst national Open Access-strategi vil kunne bidrage væsentligt til Regeringens Globaliseringsstrategi og målet om, at Danmark skal være et førende viden- og iværksættersamfund.

Det er Open Access Udvalgets indstilling, at der så vidt muligt bør være fri adgang til resultaterne af offentligt finansieret forskning. Publicering i Open Access bør fortsat basere sig på en publiceringsproces med indbygget kvalitetssikring i form af peer review, og der skal arbejdes med at sikre adgang til danske forskningspublikationer og forskningsdata på langt sigt. Det er tillige udvalgets opfattelse, at Open Access ikke må stille sig hindrende i vejen for, at resultater fra dansk forskning offentliggøres i de mest anerkendte tidsskrifter.

Udvalget har udarbejdet anbefalinger som knytter sig til både² gylden og grøn Open Access. Det er udvalgets vurdering at grøn Open Access er den mest farbare vej, hvilket også afspejles i udvalgets anbefalinger.

Anbefaling 1. National Open Access-politik etableres af Videnskabsministeriet

Open Access Udvalget anbefaler, at der formuleres en national Open Access-politik, som omfatter alle institutioner, som forsker og/eller formidler forskning baseret på hel eller delvis offentlig finansiering. Udgangspunktet er, at der så vidt muligt skal være fri adgang til resultaterne af offentligt finansieret forskning.

Anbefaling 2. Forskningsråd og fonde etablerer Open Access-politikker

Open Access Udvalget anbefaler, at alle forskningsråd og fonde implementerer Open Access-politikker, der lever op til den nationale Open Access-politik.

Anbefaling 3. Universiteter og andre forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politikker

Open Access Udvalget anbefaler, at alle universiteter og forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politikker, der lever op til den nationale Open Access-politik.

Anbefaling 4. Den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik

Open Access Udvalget anbefaler, at Forsknings- og Innovationsstyrelsen i forbindelse med evaluering af den bibliometriske indikator overvejer, hvorledes indikatoren kan koordineres med den nationale Open Access-politik.

Anbefaling 5. Etablering af samlet internetadgang til danske forskningsresultater

Open Access Udvalget anbefaler, at der i offentlige forskningsbevillinger stilles krav om, at al dansk offentligt finansieret forskning bliver tilgængelig i universiteternes forskningsdatabaser og via en ny fælles internetportal, som formidler de samlede forskningsresultater med klar angivelse/kreditering af det udførende universitet.

¹ Adgang – Det svage led i forskningens værdikæde; Jakob Heide Petersen. DF Revy, nummer 7, november 2009, s. 7.

² "Grøn Open Access refererer til parallel-publicering i et repository." "Gylden Open Access dækker over tidsskrifter, hvor der betales et engangsbeløb for at publicere en artikel, der så igennem tidsskriftet bliver gjort online."
Kilde: <https://www.openaccess.dk>

Anbefaling 6. Danske videnskabelige forlag udarbejder oplæg om omstilling til Open Access

Open Access Udvalget anbefaler, at danske videnskabelige forlag bliver inviteret til at udarbejde forslag til, hvordan danske tidsskrifter og danske monografier kan omstilles til Open Access.

Anbefaling 7. DEFF koordinerer implementeringen af Open Access Udvalgets anbefalinger

Open Access Udvalget anbefaler, at Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) bliver ansvarlig for den fortsatte koordinering af Open Access Udvalgets arbejde og implementeringen af Open Access Udvalgets godkendte anbefalinger i en projektperiode på fire år. Hertil hører også rollen som national støtte for universiteternes lokale rådgivere (kompetenceudvikling, videndeling, internationalt samarbejde mv.).

Anbefaling 8. Professionel gennemførelse af oplysning, debat og dialog

Open Access Udvalget anbefaler, at der kontraheres med et medie- og kommunikationsbureau til at planlægge, hvordan offentligheden kan inddrages i debatten herunder gennem dagspresse, events osv.

Anbefaling 9. Koordinering af den danske Open Access-indsats i internationale fora

Open Access Udvalget anbefaler, at forskningsrådenes danske repræsentanter i internationale forskningsfora såsom EUROHORCs og European Science Foundation sikrer koordinering af Open Access-politikker rådene imellem.

Anbefaling 10. Øget fokus på Open Access i DEFF konsortielicenser

Open Access Udvalget anbefaler, at der i DEFFs licensarbejde og i de internationale samarbejder, hvori DEFF indgår, sættes fokus på forhandling af forfatterafgifter i forbindelse med gylden Open Access, frihed til grøn Open Access, fradrag for frikøbte artikler og transparente forretningsmodeller for Open Access-publicering mod betaling. Derudover anbefales det, at DEFF forpligter sig til at arbejde aktivt på dette område og forsøger at forhandle aftaler om Open Access-publicering på nationalt plan.

Anbefaling 11. Dansk medlemskab af Confederation of Open Access Repositories

Open Access Udvalget anbefaler, at der efter DRIVERS ophør fortsat støttes op omkring det internationale samarbejde gennem medlemskab af Confederation of Open Access Repositories (COAR).

Anbefaling 12. Etablering af en dækkende langtidsbevaringstjeneste for universiteternes publikationer

Open Access Udvalget anbefaler, at der i tilknytning til den fælles portal for universiteternes forskningsresultater (anbefaling 5) etableres en langtidsbevaringstjeneste, der sikrer at universiteternes digitale publikationer kan læses og udnyttes over lang tid.

Anbefaling 13. National planlægning af fri adgang til samt langtidsbevaring af primære forskningsdata

Open Access Udvalget anbefaler, at der etableres en tværgående samarbejdsorganisation, der samler interessenter inden for området primære forskningsdata. Denne samarbejdsorganisation skal planlægge, hvordan danske forskningsdata kan arkiveres, således at man sikrer nutidig og fremtidig adgang. I planlægningen skal der redegøres for de økonomiske konsekvenser.

Anbefaling 14. Dansk medlemskab af centrale internationale samarbejdsfora for håndtering og langtidsbevaring af videnskabelig information i bredeste forstand

Open Access Udvalget anbefaler dansk medlemskab af og aktiv deltagelse i de to vigtige internationale samarbejdsfora på området, The Alliance for Permanent Access og DataCite. Herved sikres dansk udnyttelse af de globale erfaringer og løsninger såvel som den danske indflydelse på disse.

Open Access Udvalget ser frem til det videre arbejde med implementeringen af anbefalingerne.

Indledning

Regeringen har ved Videnskabsministeren tiltrådt Ministerrådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder³. Konklusionerne handler om:

- 1) At styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information
- 2) At styrke koordinationen mellem medlemsstaterne af politikker og praksis med hensyn til adgang og formidling
- 3) At sikre langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data samt vise den videnskabelige information i nationale bevaringsstrategier behørig opmærksomhed.

Danmark har dermed forpligtiget sig til at sikre, at Ministerrådets konklusioner implementeres i Danmark. Med det formål at leve op til konklusionerne har Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling nedsat et Open Access-udvalg og placeret dette under styregruppen for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF).

Open Access Udvalgets medlemmer

Bo Öhrström, vicedirektør, DEFF, Styrelsen for Bibliotek og Medier (Formand)
Birte Christensen-Dalsgaard, vicedirektør, Det Kongelige Bibliotek
Niels-Henrik Gylstorff, overbibliotekar, Aalborg Universitetsbibliotek
Carsten Riis, dekan, Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet
Mogens Sandfær, direktør, Danmarks Tekniske Informationscenter
Grete M. Kladakis, kontorchef, Forsknings- og Innovationsstyrelsen
Anders Bjørneboe, chefkonsulent, Universitets- og Bygningsstyrelsen
Morten Rosenmeier, formand for Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde
Nikolaj Borg Burmeister, chefkonsulent, Danske Universiteter (Observatør)
Lise Mikkelsen, specialkonsulent, DEFF, Styrelsen for Bibliotek og Medier (Sekretær).

Open Access Udvalgets opgaver

I kommissoriet⁴ for det nationale arbejde med Open Access er følgende opgaver angivet:

- 1) At planlægge implementeringen af Ministerrådets konklusioner
- 2) I forbindelse med planlægningen skal udvalget afklare:
 - a) Hvordan offentligt finansieret forskning gøres offentligt tilgængeligt online
 - b) Hvilke økonomiske konsekvenser der er forbundet med dette
 - c) Hvordan implementeringen sikres opbakning fra danske forskere
 - d) Hvilken rolle de forskningsfinansierende organer skal have i forbindelse med implementeringen
 - e) Hvordan der tages højde for afklaring af ophavsretslige spørgsmål
- 3) At gennemføre planlægningen af Ministerrådets konklusioner
- 4) Forberede henvendelse til EU-Kommissæren for Forskning og Innovation samt EU-Kommissæren for Informationssamfundet og Medierne med en opfordring til, at kommissærerne udarbejder et fælles europæisk udspil til forlagsbranchen om Open Access-publicering.

³ Council of the European Union; Council conclusions on scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation. URL: <http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/newsWord/en/intm/97236.doc> (se også bilag 2)

⁴ Kommissorium for det nationale arbejde med Open Access;

Kilde: <http://www.deff.dk/content.aspx?catguid={432C8A5B-1EFC-47A5-8378-0339EAED4267%7d>

Open Access Udvalgets fremgangsmåde

Open Access Udvalget har i sit arbejde taget udgangspunkt i Berlin deklARATIONENS⁵ definition af Open Access:

"Open Access contributions must satisfy two conditions:

1. The author(s) and right holder(s) of such contributions grant(s) to all users a free, irrevocable, worldwide, right of access to, and a license to copy, use, distribute, transmit and display the work publicly and to make and distribute derivative works, in any digital medium for any responsible purpose, subject to proper attribution of authorship (community standards, will continue to provide the mechanism for enforcement of proper attribution and responsible use of the published work, as they do now), as well as the right to make small numbers of printed copies for their personal use.
2. A complete version of the work and all supplemental materials, including a copy of the permission as stated above, in an appropriate standard electronic format is deposited (and thus published) in at least one online repository using suitable technical standards (such as the Open Archive definitions) that is supported and maintained by an academic institution, scholarly society, government agency, or other well-established organization that seeks to enable open access, unrestricted distribution, inter operability, and long-term archiving."

Open Access til videnskabelige publikationer betyder, at der er uhindret og vederlagsfri adgang (fremover udtrykt ved fri adgang) for hele verden til at læse og anvende resultaterne, og at man kan lagre kopier i repositorier⁶. Fri adgang kan skabes ved grøn eller gylden Open Access:

- (i) "Authors can make their own peer reviewed journal articles free for all online by depositing their final revised drafts in their own institution's OA repository or in a central OA repository immediately upon acceptance for publication. (This is also called "Green OA.") All the costs of publication continue to be paid through institutional journal subscription fees.
- (ii) Journals can convert to the OA publication model: The journal itself makes its published articles free for all online and all publication costs are paid by the author (or the author's institution or funder) through individual publication fees, per article published, instead of through multiple institutional subscription fees, per journal subscribed to. (This is called "Gold OA")".⁷

Open Access Udvalget har udarbejdet anbefalinger, som benytter sig af gylden såvel som grøn Open Access. Udvalget lægger dog vægt på, at grøn Open Access umiddelbart er den mest farbare vej, idet den nødvendige infrastruktur fuldt ud er tilstede i Danmark. Samtidig tillader 90 %⁸ af tidsskrifterne allerede den form for parallelpublicering, som grøn Open Access repræsenterer.

Gylden Open Access i større udstrækning forudsætter, at forlagene har omlagt deres tidsskrifter til Open Access-forretningsmodellen, og at de samlede omkostninger for Danmark ikke øges herved. I dag forsøger visse forlag at tilbyde forfatterne et Open Access-frikøb af den enkelte artikel, samtidig med at institutionen betaler for at abonnere på selvsamme tidsskrift. Denne form for dobbeltbetaling vurderes som helt urealistisk og uantagelig, hvorfor forlagene må stimuleres til at omlægge til Open Access for en betaling, der ikke overstiger den nuværende.

⁵ Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Se: <http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>

⁶ Et repositorie er et arkiv for forskningspublikationer og forskningsdata (ofte uden den nødvendige teknik til langtidsbevaring)

⁷ The immediate practical Implication of the Houghton Report: Provide Green Open Access now/ Harnard Steven. Preprint of article submitted for consideration in the Prometheus. <http://www.informaworld.com/smpp/>

⁸ Den seneste optælling fra det engelske EPrints/Romeo projekt viser, at 95 % af tidsskrifterne er grønne eller lysegrønne. Se: <http://romeo.eprints.org/stats.php>
Se også: Harnad, S. (2008) "Waking OA's 'Slumbering Giant': The University's Mandate To Mandate Open Access." New Review of Information Networking 14 (1): 51-68
<http://eprints.ecs.soton.ac.uk/17298/>

Open Access Udvalget lægger endvidere vægt på at sondre mellem perspektiverne på tidsskriftområdet og på bogområdet. Her tænkes særligt på de vilkår og muligheder, der gør sig gældende for de dansksprogede monografier. Følgelig bør disse gøres til genstand for en selvstændig fokuseret analyse og overvejelse.

Uanset metode betyder Open Access fri adgang til forskningsresultater, en øget synlighed og dermed øgede anvendelsesmuligheder af forskningsresultater – i forhold til det nuværende system, hvor adgangen er begrænset til de organisationer, der har råd til at betale for adgangen. Derudover kan de økonomiske konsekvenser for implementering af Open Access på et samfundsøkonomisk niveau diskuteres. DEFF har i 2009 fået udarbejdet en cost benefit analyse af de økonomiske konsekvenser af at indføre forskellige former for Open Access-publicering i Danmark.⁹ Via DEFFs samarbejdspartnere i Knowledge Exchange er der udarbejdet tilsvarende analyser for Storbritannien og Holland.

Denne rapportes konklusion er, at afhængig af investering kan den samlede gevinst ved at indføre Open Access globalt for Danmark være cirka 300 mil. kr. årligt samt betydelige besparelser i den værdikæde, som producerer videnskabelige artikler. Besparelserne stammer fra mindre tidsforbrug hos forskerne og et mere velfungerende system for forskningskommunikation. Den samfundsøkonomiske gevinst kommer primært fra, at flere institutioner, virksomheder og borgere får hurtig og bedre adgang til forskningspublikationer.

Open Access Udvalget har valgt at disponere sin rapport som en implementeringsplan, der tager udgangspunkt i Ministerrådets konklusioner: "Council Conclusions on scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation". Implementeringsplanen består af en række anbefalinger med angivelse af proces, aktører og økonomi.

Nogle af anbefalingerne er af politisk og strategisk karakter, mens andre er praksisorienterede og kan bidrage med ny og nødvendig viden omkring etablering og sikring af fri adgang til data og publikationer – også i et langtidsperspektiv.

I henhold til kommissoriet vil Open Access Udvalget efterfølgende, i forbindelse med implementering af planen i dens godkendte form, have til opgave at følge implementeringen og sikre fremdriften.

⁹ Costs and benefits of Alternative Publishing Models: Denmark / Professor John Houghton, Centre for Strategic Economic Studies, Victoria University, Melbourne. Kilde: [http://www.deff.dk/content.aspx?catguid={79A0643A-7E30-417A-A184-18F422A6B86C%7d}](http://www.deff.dk/content.aspx?catguid={79A0643A-7E30-417A-A184-18F422A6B86C%7d)

Open Access Udvalgets anbefalinger

Open Access Udvalget har valgt at tage udgangspunkt i Ministerrådets konklusioner (bilag 2) og har udarbejdet i alt 14 anbefalinger inden for de tre hovedområder, hvor EU-landene forventes at arbejde med Open Access. Hovedområderne er:

- 1) At styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information
- 2) At styrke koordinationen mellem medlemsstaterne af politikker og praksis med hensyn til adgang og formidling
- 3) At sikre langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data samt vise den videnskabelige information i nationale bevaringsstrategier behørig opmærksomhed.

Hovedområde 1

At styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information

Det første hovedområde handler om fastlæggelse af nationale strategier og strukturer for adgang til og spredning af videnskabelige information. Der skal udvikles klare politikker for videnskabelig publicering, adgangen til videnskabelig information skal sikres, forskernes ophavsret skal forvaltes, den tekniske infrastruktur skal være på plads, og hovedinteressenterne skal inddrages i debatten om strategien. Alle emner er nødvendige forudsætninger for, at Danmark kan sikre, at offentligt finansierede videnskabelige resultater så vidt muligt bliver frit tilgængelige.

Opgave 1.1

At definere klare politikker for formidling og adgang til videnskabelig information, inklusive den tilhørende økonomiske planlægning

I Ministerrådets konklusioner bliver medlemslandene som det første opfordret til at udvikle nationale strategier for spredning og adgang til videnskabelig information. Det er nødvendigt, at der fra statens side er en klar holdning til og politik omkring Open Access. Det skyldes de udfordringer, der er forbundet med en ny national publiceringsstrategi, den betydning fri adgang til videnskabelig publicering har og behovet for europæisk og internationalt samarbejde. En national Open Access-politik bør som minimum behandle emnerne Open Access, copyright, investering i spredning af forskningsresultater, repositorier og interoperabilitet, bevaring samt forholde sig til interessenter og samarbejdet mellem disse. Disse overvejelser er begrundelsen for Open Access Udvalgets anbefaling nummer et: National Open Access-politik etableres af Videnskabsministeriet.

Universiteterne og forskningsrådene har en afgørende rolle i at sikre krav om fri adgang til forskningsresultater på tværs af alle fagområder. Det er derfor nødvendigt, at Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd, Grundforskningsfonden, Højteknologifonden og Rådet for Teknologi og Innovation udvikler Open Access-politikker, som koordineres med den nationale politik og strategi. Strategien skal implementeres på en måde, som varetager forskernes og forskningens interesser. Dette er baggrunden for anbefaling nummer to: Forskningsråd og fonde implementerer Open Access-politik.

Universiteterne skal sikre lokale Open Access-politikker og de nødvendige tekniske løsninger. Dette er baggrunden for anbefaling nummer tre: Open Access-politik etableres af universiteter og andre forskningsinstitutioner.

Den bibliometriske forskningsindikator er udsprunget af Globaliseringsstrategiens mål om, at kvaliteten i den offentlige forskning skal kunne måle sig med den bedste i verden. Den bibliometriske forskningsindikator har til formål at fremme publicering i de mest anerkendte udgivelseskanaler og

styrke kvaliteten af dansk forskning.¹⁰ Indikatoren har stigende indflydelse på den danske videnskabelige publicering, og den har haft positiv indflydelse på universiteternes indsats omkring registrering af deres forskningspublikationer. Den fortsatte udvikling af den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik. Dette er baggrunden for anbefaling nummer fire: Den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik.

Anbefaling 1	National Open Access-politik etableres af Videnskabsministeriet Open Access udvalget anbefaler, at der formuleres en national Open Access-politik, som omfatter alle institutioner, som forsker og/eller formidler forskning baseret på hel eller delvis offentlig finansiering. Udgangspunktet er, at der så vidt muligt skal være fri adgang til resultaterne af offentligt finansieret forskning.
Proces	1. Open Access Udvalget indstiller et forslag til national Open Access-politik til Videnskabsministeriet 2. Videnskabsministeriet forestår den nødvendige høring og beslutning 3. Implementering af national Open Access-politik.
Økonomi	
Anbefaling 2	Forskningsråd og fonde etablerer Open Access-politikker Open Access Udvalget anbefaler, at alle forskningsråd og fonde implementerer Open Access-politikker, der lever op til den nationale Open Access-politik.
Proces	1. Etablering af Open Access-politik 2. Implementering af Open Access-politik.
Økonomi	
Anbefaling 3	Universiteter og andre forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politikker Open Access Udvalget anbefaler, at alle universiteter og forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politikker, der lever op til den nationale Open Access politik.
Proces	1. Etablering af Open Access-politik 2. Implementering af politikken, herunder de nødvendige systemer og procedurer samt rådgivning af forskerne.
Økonomi	
Anbefaling 4	Den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik Open Access Udvalget anbefaler, at Forsknings- og Innovationsstyrelsen i forbindelse med evaluering af den bibliometriske indikator overvejer, hvorledes indikatoren kan koordineres med den nationale Open Access-politik.
Proces	1. Forsknings- og Innovationsstyrelsen overvejer, hvordan indikatoren kan koordineres med den nationale Open Access-politik 2. Implementering af den valgte tilpasning.
Økonomi	

¹⁰ Kilde: <http://www.fi.dk/forskning/den-bibliometriske-forskningsindikator>

Opgave 1.2

At fremme internetadgangen til resultaterne af offentlig finansieret forskning uden omkostning for læseren gennem disse politikker, og med overvejelse af de økonomisk bæredygtige fremgangsmåder herunder forsinket Open Access

Alle universiteter har lokale forskningsdatabaser, hvor universitetets forskningspublikationer registreres og formidles. På nationalt plan høstes alle universiteters data til Den Danske Forskningsdatabase, der er en samlet indgang til formidling af dansk forskning. Via Den Danske Forskningsdatabase bliver danske forskningsresultater tillige synlige for det internationale publikum f.eks. via Google Scholar og DRIVER.¹¹

Ved at bygge videre på denne eksisterende tekniske infrastruktur kan det på enkel vis sikres, at offentligt finansieret forskning bliver frit og enkelt tilgængelig for alle brugere. Dette kræver en videreudvikling af den fælles nationale portal og en styrket formidlingsindsats. Dette er baggrunden for anbefaling nummer fem: Etablering af samlet internetadgang til danske forskningsresultater.

I takt med at universiteterne i højere grad begynder at lagre forskningspublikationernes fulde tekst i de lokale repositorier, øges behovet for, at universiteterne kan trække på langtidsbevaringstjenester. I Danmarks leveres sådanne tjenester af de to pligtatleveringsbiblioteker, Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek. For at sikre adgangen over lang tid er der således en sammenhæng med anbefaling 12 under hovedområde tre om langtidsbevaring.

Udgangspunktet er, at alle resultater af offentlig finansieret forskning skal være frit tilgængelige. Det bør undersøges nærmere, hvad dette betyder for de danske videnskabelige forlag, og hvordan disse kan hjælpes til at omstille til Open Access.

De danske forlag beskæftiger sig hovedsagligt med udgivelse af dansksprogede monografier inden for humanistiske og samfundsfaglige discipliner. Sådanne udgivelser har en særlig økonomisk udfordring, idet de generelt ikke hviler i sig selv, men er afhængige af direkte tilskud. Dette er baggrunden for anbefaling nummer seks: Danske videnskabelige forlag udarbejder oplæg om omstilling til Open Access.

Anbefaling 5	Etablering af samlet internetadgang til danske forskningsresultater Open Access Udvalget anbefaler, at der i offentlige forskningsbevillinger stilles krav om, at al dansk offentligt finansieret forskning bliver tilgængeligt i universiteternes forskningsdatabaser og via en ny fælles internetportal, som formidler de samlede forskningsresultater med klar angivelse/kreditering af det udførende universitet.
Proces	<ol style="list-style-type: none">1. Videnskabsministeriet og Forsknings- og Innovationsstyrelsen implementerer de nødvendige krav i forskningsbevillinger2. DEFF og Open Access Udvalget udarbejder et forslag til en fælles portal, som også kan facilitere samspillet med de nationale langtidsbevaringstjenester3. En ny fælles portal etableres og sættes i drift.
Økonomi	<ol style="list-style-type: none">1. Udvikling af en ny fælles portal: 1 mio. kr.2. Drift, support og formidling årligt: 1 mio. kr.

¹¹ Digital Repository Infrastructure Vision for European Research (DRIVER). DRIVER er finansieret af EU og er et samarbejde omkring at bygge et netværk mellem repositorier med frit tilgængeligt indhold.

Kilde: <http://www.drivercommunity.eu/>

Anbefaling 6	Danske videnskabelige forlag udarbejder oplæg om omstilling til Open Access Open Access Udvalget anbefaler, at danske videnskabelige forlag bliver inviteret til at udarbejde forslag til, hvordan henholdsvis danske tidsskrifter og danske monografier kan omstilles til Open Access.
Proces	1. Open Access Udvalget udarbejder kommissorium 2. Forlæggerforeningen inviteres til at komme med udspil på baggrund af kommissorium 3. Forlæggerforeningen udarbejder forslag til, hvordan hhv. danske videnskabelige tidsskrifter og danske videnskabelige monografier kan omstilles til Open Access.
Økonomi	

Opgave 1.3

At systematisk vurdere de forhold, der påvirker adgangen til videnskabelig information, herunder forskeres forvaltning af deres ophavsret til videnskabelige artikler, investeringen i formidling af videnskabelig information sammenlignet med den samlede investering i forskning, anvendelsen af finansielle redskaber til at forbedre adgangen, som momsrefusion ifm. bibliotekers abonnement på digitale tidsskrifter

Det er den enkelte forsker, der som udgangspunkt har ophavsretten til egne publikationer. Forskernes ophavsrettigheder skal forvaltes på en måde, som er forenelig med en Open Access-politik. Der er følgelig behov for en målrettet indsats og rådgivning i forhold til den enkelte forsker for at sikre, at alle rettigheder ikke afgives ved publicering.

Denne rådgivning bør tænkes ind i den lokale implementering af universiteternes Open Access-politikker. Det enkelte universitet bør således sikre forskerne mulighed for vejledning og rådgivning omkring Open Access, ophavsret, deponering af publikationer i de lokale repositorier mv. Dette indgår som et element i anbefaling nummer 3 ovenfor.

Opgave 1.4

At sikre at repositorier for videnskabelig information er bæredygtige og interoperable

I Danmark har alle universiteterne forskningsregistreringssystemer og repositorier drevet og finansieret som øvrige dele af den lokale digitale infrastruktur.

Disse systemer lever op til såvel de nationale som de internationale krav til interoperabilitet. På nationalt plan drejer det sig om protokoller til dataudveksling (OAI-PMH) og om dataformater (DDF-MXD) til brug for bl.a. den bibliometriske forskningsindikator og den fælles portal til formidling af danske forskningsresultater.

På internationalt plan anvendes den samme protokol til dataudveksling (OAI-PMH), og de danske databaser indgår i den europæiske DRIVER portal og lever således op til de krav (DRIVER guidelines), der stilles i den forbindelse.

Det er derfor Open Access Udvalgets vurdering, at der ikke er brug for yderligere tiltag i forhold til at sikre, at de danske repositorier er bæredygtige og interoperable. Behovet for at indgå aktivt i det internationale samarbejde berøres under Opgave 2.3.

Opgave 1.5

At samle de primære interessenter i debatten om videnskabelig information (forskere, forskningsråd, biblioteker og videnskabelige forlag)

Det anbefales, at Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) bliver ansvarlig for den fortsatte koordinering af Open Access Udvalgets opgaver og implementering af udvalgets anbefalinger. Der er flere af anbefalingerne, som kræver projektstyring og administration. Derudover er det centralt for implementeringens succes, at der er de nødvendige ressourcer til at sikre fremgang og koordinere opgaver. Dette er baggrunden for Open Access Udvalgets anbefaling nummer syv: DEFF koordinerer implementeringen af Open Access Udvalgets anbefalinger.

Der er behov for oplysning blandt interessenter, som har en rolle i videnskabelig publicering og formidling og dermed en interesse i en publiceringsmodel, som i højere grad er Open Access-baseret. I første omgang er udfordringen at få planlagt, hvordan opgaven gribes bedst an i forhold til forskellige aktører med henblik på at opnå bedst mulig oplysning, dialog og debat. Dette er baggrunden for Open Access Udvalgets anbefaling nummer otte: Professionel gennemførelse af oplysning, debat og dialog.

Anbefaling 7	DEFF koordinerer implementeringen af Open Access Udvalgets anbefalinger Open Access Udvalget anbefaler, at DEFF bliver ansvarlig for den fortsatte koordinering af Open Access Udvalgets arbejde og implementeringen af Open Access Udvalgets godkendte anbefalinger i en projektperiode på 4 år. Hertil hører også rollen som national støtte for universiteternes lokale rådgivere (kompetenceudvikling, videndeling, internationalt samarbejde mv.).
Proces	DEFF får ansvaret for 1. Den praktiske projektstyring af Open Access Udvalgets anbefalinger 2. Den centrale støtte til universiteternes lokale rådgivere på ophavsret og Open Access-området.
Økonomi	800.000 kr. årligt i 4 år.
Anbefaling 8	Professionel gennemførelse af oplysning, debat og dialog Open Access Udvalget anbefaler, at der kontraheres med et medie- og kommunikationsbureau til at planlægge, hvordan offentligheden kan inddrages i debatten herunder gennem dagspresse, events osv.
Proces	1. Der indgås aftale med et medie- og kommunikationsbureau 2. Kampagne igangsættes.
Økonomi	1.3 mio. kr. samlet til kampagne og opfølgning.

Hovedområde 2

At styrke koordinationen mellem medlemsstaterne af politikker og praksis med hensyn til adgang og formidling

De økonomiske og samfundsmæssige nyttevirkninger af fri adgang til videnskabelige forskningsresultater stiger i takt med, at mange lande indfører en aktiv politik og strategi for Open Access. I sin natur er det en opgave, som kun kan løses fuldt ud i et bredt internationalt samarbejde. Derfor er koordinering mellem lande på alle niveauer og i alle fora relevant og nødvendig for at opnå brugbare og holdbare resultater.

Opgave 2.1

At undersøge muligheden for at nationale forskningsråd definerer fælles grundlæggende principper om Open Access

Den internationale koordinering mellem de nationale forskningsråd er central med henblik på at sikre størst mulig udbredelse, men også i forhold til, at der stilles ensartede krav fra forskningsrådenes side på tværs af landegrænser. Denne opgave skal nødvendigvis løses i de pågældende fora. Dette er baggrunden for anbefaling nummer ni: Koordinering af den danske Open Access-indsats i internationale fora.

Anbefaling 9	Koordinering af den danske Open Access-indsats i internationale fora Open Access Udvalget anbefaler, at forskningsrådenes danske repræsentanter i internationale forskningsfora såsom EUROHORCS og European Science Foundation sikrer koordinering af Open Access-politikker rådene imellem.
Proces	1. Anbefalingen implementeres af Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd, Danmarks Grundforskningsfond, Højteknologifonden og Rådet for Teknologi og Innovation.
Økonomi	

Opgave 2.2

At øge gennemsigtigheden af de kontraktmæssige betingelser ifm. "big deals" finansieret af offentlige midler - og at vurdere muligheden for at opnå "economies of scale" ved aggregering af efterspørgslen

DEFF har gennem flere år forhandlet licensaftaler til elektroniske tidsskrifter, e-bøger, databaser m.m. på vegne af alle faglige biblioteker under Kulturministeriet, Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet dvs. alle bibliotekstyper fra universitetsbiblioteker til gymnasiebiblioteker.

DEFF deltager i diverse nordiske og internationale koordineringstiltag f.eks. International Coalition of Library Consortia (ICOLC) og Knowledge Exchange. Der er behov for en styrket indsats i dette arbejde omkring Open Access-emner som forfatterafgifter ifm. gylden Open Access, transparente forretningsmodeller, frihed til grøn Open Access (parallel publicering i repositorier), fradrag for frikøbte artikler og nationale frikøbsaftaler (fri adgang til dansk produceret forskning). Dette er sket i Holland, hvor man på nationalt plan har indgået en aftale med Springer om fri adgang til alle forskningspublikationer publiceret af hollandske universitetsforskere hos Springer. Dette er baggrunden for Open Access Udvalgets anbefaling nummer ti: Øget fokus på Open Access i DEFF konsortielicenser.

Anbefaling 10	Øget fokus på Open Access i DEFF konsortielicenser Open Access Udvalget anbefaler, at der i DEFFs licensarbejde og i de internationale samarbejder, hvori DEFF indgår, sættes fokus på forhandling af forfatterafgifter ifm. gylden Open Access, frihed til grøn Open Access, fradrag for frikøbte artikler og transparente forretningsmodeller for Open Access-publicering mod betaling. Derudover anbefales det, at DEFF forpligter sig til at arbejde aktivt på dette område og forsøger at forhandle aftaler om Open Access-publicering på nationalt plan. Det skal understreges, at målet er, at udgifterne til licenser ikke på noget tidspunkt stiger som konsekvens af Open Access.
Proces	1. DEFF laver en plan for Open Access-aktiviteterne for licensområdet 2. Planen godkendes af Open Access Udvalget 3. Planen igangsættes.
Økonomi	

Opgave 2.3

At arbejde for interoperabilitet af nationale repositorier for videnskabelig information med henblik på at fremme tilgængeligheden og søgbarheden af videnskabelig information på tværs af nationale grænser

En forudsætning for at forskningsresultater kan deles på tværs af systemer er, at systemer og udvekslingsformater understøtter dette. DEFF har deltaget aktivt i det internationale samarbejde omkring repositorier via projekter i Knowledge Exchange og via Den Danske Forskningsdatabases samarbejde med DRIVER.

Knowledge Exchange-samarbejdet er veletableret i DEFF-regi og omfatter flere internationale arbejdsgrupper og lejlighedsvis projekter på områder som repositorie interoperabilitet, Open Access, eScience og primærdata, støtte til forskernes forvaltning af ophavsret mv. DEFF opfordres til at fortsætte dette engagement og til at sikre, at aktiviteter og resultater forankres bredt i universitetssektoren.

DRIVER, der i en årrække har været finansieret af EU-Kommissionen, skal nu afløses af en fælles struktur, som er finansieret direkte af universiteterne og/eller deres nationale samarbejdsorganisationer på området. En sådan global Confederation of Open Access Repositories (COAR) er netop etableret, og Danmark bør tilslutte sig, således at såvel universiteterne som DEFF kan drage nytte af samarbejdet og dets fælles infrastrukturer. Dette er baggrund for anbefaling nummer elleve: Dansk medlemskab af Confederation of Open Access Repositories.¹²

Anbefaling 11	Dansk medlemskab af Confederation of Open Access Repositories Open Access Udvalget anbefaler, at der efter DRIVERs ophør fortsat støttes op omkring det internationale samarbejde gennem medlemskab af Confederation of Open Access Repositories (COAR).
Proces	1. DEFF bliver medlem på vegne af de danske repositorier 2. DEFF sikrer, at aktiviteter og resultater forankres bredt.
Økonomi	Årligt medlemskab: 50.000 kr.

Opgave 2.4

At bidrage til et effektivt overblik over fremskridtet på europæisk niveau ved at informere Kommissionen om resultater og erfaringer med alternative modeller for formidling af videnskabelig information

Der eksperimenteres i internationalt regi med forskellige alternative publiceringsmodeller, og eventuelle danske erfaringer bør udbredes og afrapporteres til EU-Kommissionen.

¹² Kilde: <http://www.coar-repositories.org/>

Hovedområde 3

At sikre langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data samt vise den videnskabelige information i nationale bevaringsstrategier behørig opmærksomhed

Langtidsbevaring af videnskabelig information og data er vigtige emner i forhold til at sikre, at viden ikke går tabt på grund af teknologisk forældelse eller manglende struktureret indsamling og opbevaring. I Danmark sikrer *Lov om Pligtaflevering af offentliggjort materiale* langtidsbevaring på publikationsområdet, men når det handler om forskningsdata, er situationen en anden, omend Dansk Data Arkiv har en formel forpligtelse inden for en række, primært samfundsvidenskabelige områder.

Opgave 3.1

At definere en struktureret tilgang til langtidsbevaring af videnskabelig information og at inkorporere denne tilgang i de nationale planer for digital bevaring, der er etableret i overensstemmelse med Kommissionens Anbefaling af 24. august 2006 og Ministerrådets Konklusioner af 13. november 2006 om kulturelle materiers online tilgængelighed og digital bevaring

I Danmark sikrer *Lov om pligtaflevering af offentliggjort materiale*, at danske værker og materiale bliver pligtafleveret hos Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek, som er ansvarlige for langtidsbevaring af dokumenterne. Dette gælder for såvel fysisk som for digitalt materiale, som er publiceret på internettet. I henhold til den i 2005 reviderede pligtafleveringslov gennemfører Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek webhøstninger for at indsamle det på nettet publicerede danske materiale.

Som nævnt ovenfor under opgave 1.2 vokser universiteternes behov for at kunne trække på langtidsbevaringstjenester i takt med, at de i stadig højere grad lagrer forskningspublikationernes fulde tekst i deres lokale repositorier. I Danmark har de to pligtafleveringsbiblioteker etableret PINDAR arkivet, hvortil universiteternes publikationer hentes vha. OAI-høstning. Der er imidlertid behov for at udvikle denne løsning videre til en fuldt dækkende langtidsbevaringstjeneste for universiteternes publikationer, der løbende modtager og aktivt langtidsbevarer samtlige publikationer. Således kan universiteterne opdatere deres repositorier med teknisk ajourførte (migrerede) versioner af deres digitale publikationer, der teknisk set forældes og mister deres anvendelighed i løbet af relativt få år.

Som nævnt under anbefaling 5 vil den nye fælles portal for universiteternes repositorier kunne lette overførslen af publikationer til den nationale langtidsbevaringstjeneste, der således kan fokusere kræfterne på selve den funktionelle bevaring af publikationerne. Dette er baggrunden for Open Access Udvalgets anbefaling 12: Etablering af en dækkende langtidsbevaringstjeneste for universiteternes publikationer.

Digital bevaring er i øvrigt et meget stort område, hvor løsninger søges gennem internationale samarbejder. Statsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek deltager i EU-projektet Preservation and Long-term Access through Networked Services (PLANETS), hvor udfordringer i forhold til langtidsbevaring adresseres af et udvalg af nationalbiblioteker, nationale arkiver og universiteter. Fokus er bevaring af dokumentlignende objekter.

Med hensyn til bevaring af data (primærdata, forskningsdata) er situationen en anden, og der er i høj grad behov for midler samt en fælles indsats og planlægning blandt de relevante aktører som universiteterne, Dansk Data Arkiv, nationalbiblioteker, forskningsbiblioteker og forskergrupperne. I den fælles indsats skal der tillige ses på aktiviteter hos NordForsk og EU.

På sigt skal Open Access-politikker også omfatte data, men som situationen er p.t., er der ikke tilstrækkelig koordinering og infrastruktur til at stille kravet. I modsætning til en artikel, giver forskningsdata i sig selv ikke stor mening. Der vil være behov for at eksperimentere med metoder til struktureret indsamling og automatisk indhentning af informationer, der er nødvendige for fremtidig brug herunder også de retslige forhold.

Bag forskningsdata ligger ofte mange implicite antagelser, som er kendte i samtiden, men for at data kan være brugbare for andre end den gruppe, som producerede dem, skal disse dokumenteres. Dette er baggrunden for Open Access Udvalgets anbefaling nummer tretten: Nationalt samarbejde og eksperimenter omkring langtidsbevaring og fri adgang til primære forskningsdata.

Anbefaling 12	<p>Etablering af en dækkende langtidsbevaringstjeneste for universiteternes publikationer</p> <p>Open Access Udvalget anbefaler, at der i tilknytning til den fælles portal for universiteternes forskningsresultater (anbefaling 5) etableres en langtidsbevaringstjeneste, der sikrer, at universiteternes digitale publikationer kan læses og udnyttes over lang tid.</p>
Proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFF og Open Access Udvalget udarbejder et forslag til langtidsbevaringstjenestens overordnede funktionalitet og samspil med den fælles portal og universiteternes repositorier 2. Langtidsbevaringstjenesten udvikles 3. Tjenesten sættes i drift.
Økonomi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udvikling af langtidsbevaringstjenesten: 2 mio. kr. 2. Drift og support af tjenesten årligt: 1 mio. kr.

Anbefaling 13	<p>National planlægning af fri adgang til samt langtidsbevaring af primære forskningsdata</p> <p>Open Access Udvalget anbefaler, at der etableres en tværgående samarbejdsorganisation, der samler interessenter indenfor området primære forskningsdata. Denne samarbejdsorganisation skal planlægge, hvordan danske forskningsdata kan arkiveres, således at man sikrer nutidig og fremtidig adgang. I planlægningen skal der redegøres for de økonomiske konsekvenser.</p> <p>Med det formål at få det bedst mulige vurderingsgrundlag for økonomien inddrages arbejdet i en fase 1 og en fase 2. Fase 1 er en planlægningsfase, hvor udredningsarbejdet påbegyndes, og hvor der gennemføres et undersøgelsesprojekt med henblik på at indsamle erfaringer og viden til at estimere det forventede økonomiske grundlag for en fælles national løsning for arkivering og langtidsbevaring af danske videnskabelige data. Fase 1 leverer input til fase 2, hvor udredningsarbejdet fortsættes, og der udarbejdes en afrapportering inklusive fremtidig økonomi.</p> <p>Via DEFF fortsættes det internationale samarbejde om primære forskningsdata i Knowledge Exchange.</p>
Proces	<ol style="list-style-type: none"> 1. Videnskabsministeriet og Kulturministeriet udarbejder kommissorium for samarbejdsorganisation på basis af et oplæg fra Open Access Udvalget 2. Videnskabsministeriet nedsætter tværgående samarbejdsorganisation 3. Fase 1 påbegyndes 4. Fase 2 påbegyndes 5. Samarbejdsorganisationen afleverer oplæg til, hvordan danske forskningsdata kan arkiveres og langtidsbevares.
Økonomi	2.2 mio. kr. i alt over 2 år.

Opgave 3.2

At tage den videnskabelige informations specifikke karakteristika i betragtning ved etableringen af de lovmæssige rammer (inklusive pligtaflevering) eller den praktiske organisering af digital bevaring

Som nævnt under opgave 3.1 har Danmark en dækkende pligtafleveringslov for materiale publiceret på nettet, uanset hvilken form materialet har. Loven håndhæves gennem webarkivering af publiceret materiale og gennem høstning til PINDAR. Hele diskussionen omkring videnskabelige primærdata rejser imidlertid nye udfordringer, idet disse skal håndteres struktureret, hvis de skal kunne bruges i fremtiden.

Der er på europæisk og globalt plan etableret centrale fora for samarbejde omkring håndtering og langtidsbevaring af videnskabelig information i bredeste forstand. Her bør der sikres dansk deltagelse med henblik på erfaringsudveksling og for at etablere løsninger, som er anvendelige i en global sammenhæng. Dette er baggrunden for anbefaling nummer fjorten: Dansk medlemskab af centrale internationale samarbejdsfora for håndtering og langtidsbevaring af videnskabelig information i bredeste forstand.

Anbefaling 14	Dansk medlemskab af centrale internationale samarbejdsfora for håndtering og langtidsbevaring af videnskabelig information i bredeste forstand Open Access Udvalget anbefaler medlemskab af og aktiv deltagelse i de to vigtige internationale samarbejdsfora på området: <ul style="list-style-type: none">• The Alliance for Permanent Access som samler store europæiske universiteter, forskningslaboratorier, fonde, nationalbiblioteker, forlag m.fl. med henblik på at skabe en fælles vision og ramme for en langtidssikret digital infrastruktur, der vil give permanent adgang til videnskabelige data.• DataCite – International Initiative to Improve Access to Research Data on the internet – et globalt initiativ, der samler fremtrædende aktører fra USA, Canada, Europa, Australien og Asien.
Proces	1. DEFF bliver medlem af de to fora på Danmarks og de danske interessenters vegne 2. DEFF sikrer, at aktiviteter og resultater forankres bredt.
Økonomi	Årlige medlemskaber i alt: 400.000 kr.

Bilag

Bilag 1: Kommissorium for det nationale arbejde med Open Access

Baggrund og formål

Regeringen har ved Videnskabsministeren tiltrådt Ministerrådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder. Med det formål at leve op til regeringens forpligtelser forankres arbejdet med implementeringen af konklusionerne i en projektgruppe med udgangspunkt i Styregruppen for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). Styregruppen arbejder for at fremme DEFFs formål og interesser. Medlemmerne udpeges i deres personlige kapacitet og tilgodeser ikke institutionelle særinteresser, ligesom de ikke repræsenterer bestemte organisationer. Styregruppens ansvarsområde omfatter blandt andet udarbejdelse af strategi og overordnede handlingsplaner. Styregruppen er organisatorisk placeret under Koordinationsudvalget, der varetager den overordnede ledelse af DEFF.

Arbejdet med implementering af Ministerrådets konklusioner foregår i forlængelse af Styregruppens ordinære møder og varetages af en projektgruppe med udgangspunkt Styregruppen suppleret med repræsentanter fra Universitets- og Bygningsstyrelsen, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Danske Universiteter samt Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA).

Danmark bliver i Ministerrådets konklusioner overordnet opfordret til:

- At styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til og formidling af videnskabelig information
- At styrke koordinationen mellem medlemsstaterne af politikker og praksis med hensyn til adgang og formidling
- At sikre langtidsbevaring af videnskabelig information, herunder publikationer og data samt vise den videnskabelige information i nationale bevaringsstrategier behørig opmærksomhed.

Formålet med det nye udvalg er at sikre at arbejdet implementeres af et kompetent forum, og at de initiativer, som sættes i gang, er afstemt med de relevante interessenter.

Kommissorium

Projektgruppen har til opgave at planlægge og gennemføre implementeringen af Ministerrådets konklusioner. I planlægningen af implementeringen bedes udvalget afklare, hvordan offentligt finansieret forskning gøres offentlig tilgængeligt online samt hvilke økonomiske konsekvenser, der er forbundet med dette. Planen kan indeholde overvejelser om, hvordan implementeringen sikres opbakning fra danske forskere, samt hvilken rolle de forskningsfinansierende organer skal have i forbindelse med implementeringen. Planen skal tage højde for afklaring af ophavsretslige spørgsmål. Inddragelse af de videnskabelige forlags organisation i Europa er væsentligt i forbindelse med formidling af forskningsresultater.

Projektgruppen forbereder en henvendelse på vegne af Videnskabsministeren og Kulturministeren til EU-Kommissæren for Forskning og Innovation samt EU-Kommissæren for Informationsindsamlingen og Medierne, der står bag Ministerrådets konklusioner med en opfordring til, at kommissærerne udarbejder et fælles europæisk udspil til forlagsbranchen om Open Access-publicering.

Sekretariatsbetjening

Projektgruppen sekretariatsbetjenes af DEFFs sekretariat. Omkostningerne i forbindelse med sekretariatsbetjeningen forventes afholdt inden for den eksisterende ramme.

Tidsplan og produkter

Projektgruppen bedes lede arbejdet med implementering af Ministerrådets konklusioner.

Tentativ tidsplan:

Dato	Aktivitet
1. feb.-1.apr. 2009	Nedsættelse af projektgruppen med udgangspunkt i DEFFs styregruppe
1. apr. 2009	Fremsendelse af Videnskabsministerens samt Kulturministerens brev til EU-kommissærerne
1. apr.-1. sept. 2009	Udarbejdelse af plan for implementering og økonomi
1. sep.-1 nov. 2009	Projektgruppen præsenterer planen for Koordinationsudvalget
1. nov.-1.febr. 2010	Implementeringsplanen høres i de involverede ministerier, og der sker afklaring af økonomi
1. feb.-1.apr. 2010	Projektgruppen laver en bred høring af planen
1. apr.-31. jun. 2010	Høringsfase
1. jul.-1. sep. 2010	Projektgruppen konkluderer på høringen
1. sep.-1. nov. 2010	De relevante ministre godkender implementeringsplanen
1. nov. 2010	Implementeringen af Open Access sættes i gang
Ult. 2011	Projektgruppen konkluderer på implementeringsforløbet og orienterer ministrene.

Bilag 2: EU-Ministerrådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder

**COUNCIL OF
THE EUROPEAN UNION**

Council Conclusions on scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation

*2832nd COMPETITIVENESS (Internal market, Industry and Research) Council meeting
Brussels, 22 and 23 November 2007*

The Council adopted the following conclusions:

"THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION

RECALLING:

- the 24 August 2006 Commission Recommendation on "the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation" (OJ 2006/L 236/28) and the related Council Conclusions of 13 November 2006 (OJ 2006/C 297/01);
- the 14 February 2007 Commission Communication on "scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation" COM(2007)56;
- the 4 April 2007 Commission Green paper on "the European Research Area: New Perspectives" COM(2007)161;
- The OECD's Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding, agreed by all OECD Countries in 2007.

CONSIDERING that:

- access to and dissemination of scientific information – publications and data – are crucial for the development of the European Research Area, and can help accelerate innovation;

P R E S S

- the Internet has created unprecedented possibilities to disseminate, share and build on the outcome of research efforts;
- Information and Communication Technologies revolutionise the way scientists communicate, perform research and produce knowledge;
- in an era of high speed connectivity and high performance computing, data emerges as key for modern science;
- the systems by which scientific information is published are pivotal for its dissemination and quality control, in particular through peer review, and thus have a major impact on research funding policies and on the excellence of European research;
- universities, libraries, research performing and research funding organisations, scientific publishers and other stakeholders have in recent years made considerable investments in information technologies for online accessibility;
- effective and long-lasting digital preservation of scientific information is fundamental for the current and future development of European research;

1) WELCOMES

- the Communication COM(2007)56 on "scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation" as a basis for further work at the European level on the accessibility and preservation of scientific information.

2) RECOGNISES

- the major contribution of universities, international research organisations, research bodies, libraries and other public organisations, as well as of scientific publishers, to the scientific dissemination process;
- that new, Internet-based dissemination models have triggered a major debate involving all concerned stakeholders on access to and dissemination of scientific information and in particular on access to peer-reviewed scientific articles;
- that over the past years scientific libraries' capacity to provide researchers with access to a wide range of publications has been affected by rising overall prices of scientific journals (including electronic distribution of publications);
- the strategic importance for Europe's scientific development of current initiatives to develop sustainable models for open access to scientific information.

3) UNDERLINES

- the need to ensure rapid and wide access to publicly funded research results;
- that Member States have a strong interest in an efficient scientific information system that maximises the socio-economic impact of public investments in research and technological development;
- the importance of scientific output resulting from publicly funded research being available on the Internet at no cost to the reader under economically viable circumstances, including delayed open access;
- the cross-border nature of many research endeavours, of their funding sources, and of their dissemination channels;
- the importance of better access to unprocessed data and repository resources for data and material that allows fresh analysis and utilisation beyond what the originator of the data had envisaged;
- that new forms of electronic communication have the potential to enable open access to data and scientific publications, and provide a unique opportunity for the open development of specific data mining, analysis and integration tools, possibly enhanced by common format standards;
- that policies and practices in the Member States on access to and preservation of scientific publications and research data are developing at different speeds;
- the importance of effective collaboration between different actors, including funding agencies, researchers, research institutions and scientific publishers, in relation to access, dissemination and preservation of scientific publications and research data;

4) TAKES NOTE

- of recent reports calling on the Commission to improve access to results stemming from the research it funds, including reports of the European Research Advisory Board and the European Research Council's Scientific Council supporting open access to Community funded research results;
- of the intention of the Commission to support further research on the scientific publication system, and to carry out a study on the economic aspects of digital preservation.

5) INVITES THE MEMBER STATES

As first steps and in line with the annex, to

- reinforce national strategies and structures for access to and preservation and dissemination of scientific information, tackling organisational, legal, technical and financial issues;
- enhance the co-ordination between Member States, large research institutions and funding bodies on access, preservation and dissemination policies and practices;
- maximise access for researchers and students to scientific publications, in particular by improving public procurement practices in relation to scientific information; this could include exchanging information on these practices and increasing the transparency of the contractual terms of "big deals", and exploring the possibilities for funding bodies, research institutions and scientific publishers from different Member States to work together in order to achieve economies of scale and efficient use of public funds by demand aggregation;
- ensure the long term preservation of scientific information - including publications and data - and pay due attention to scientific information in national information preservation strategies;

6) INVITES THE COMMISSION TO

As first steps and in line with the annex, to

- monitor good practices in relation to open access to European scientific production, including those arising from large scale experiments by scientific communities and large research institutions, and encourage the development of new models that could improve access to European scientific research results;
- monitor the current situation of public virtual scientific libraries in the EU and other ongoing developments across Europe relating to access of students and researchers to scientific information and to its digital preservation, as well as the relevant legal framework conditions that may have an impact on access to this information;
- experiment with open access to scientific data and publications resulting from projects funded by the EU Research Framework Programmes in order to assess the appropriateness of adopting specific contractual requirements;
- encourage research into digital preservation, as well as experiments on and wide deployment of scientific data infrastructures with cross-border, cross-institution and cross-discipline added-value for open access to and preservation of scientific information;
- support and contribute to improving policy co-ordination and to fostering a constructive debate and exchange of information between stakeholders.

A. Invitation to the Member States to:

1. Reinforce national strategies and structures for access to and dissemination of scientific information by:	
defining clear policies for dissemination of and access to scientific information, including the associated financial planning;	2008
promoting, through these policies, access through the internet to the results of publicly financed research, at no cost to the reader, taking into consideration economically sustainable ways of doing this, including delayed open access	2008 onwards
<p>assessing in a systematic way conditions affecting access to scientific information, including:</p> <ul style="list-style-type: none"> - the way in which researchers exercise their copyrights on scientific articles; - the level of investments in the dissemination of scientific information as compared to total investments in research; - the use of financial mechanisms to improve access, such as refunding VAT for digital journal subscriptions to libraries; 	2008
ensuring that repositories of scientific information are sustainable and interoperable;	2010
bringing together main stakeholders in the debate on scientific information (scientists, funding bodies, libraries, scientific publishers)	2008

2. Enhance the co-ordination between Member States on access and dissemination policies and practices by:	
exploring the possibility for national funding bodies to define common basic principles on open access;	2008
improving transparency of the contractual terms of 'big deals' financed with public money and assessing the possibilities to achieve economies of scale by demand aggregation;	2008
working towards the interoperability of national repositories of scientific information in order to facilitate accessibility and searchability of scientific information beyond national borders;	2009
contributing to an effective overview of progress at European level, informing the Commission of results and experiences with alternative models for the dissemination of scientific information.	2008

3. Ensure the long term preservation of scientific information - including publications and data - and pay due attention to scientific information in national preservation strategies by:	
defining a structured approach to the long term preservation of scientific information and incorporating this approach in national plans for digital preservation established in line with the Commission Recommendation of 24 August 2006 and Council Conclusions of 13 November 2006 on online accessibility to cultural material and digital preservation;	Mid-2008
taking into account the specific characteristics of scientific information when setting up the legislative framework (including legal deposit) or practical set-up for digital preservation.	2009

B. Invitation to the Commission to implement the measures announced in the Communication on "scientific information in the digital age: access, dissemination and preservation", and in particular to:

1. Experiment with open access to scientific publications resulting from projects funded by the EU Research Framework Programmes by:	
defining and implementing concrete experiments with open access to scientific publications resulting from Community funded research, including with delayed open access.	2008 onwards

2. Support experiments and infrastructures with a cross-border added-value for access to and preservation of scientific information by:	
co-funding of research infrastructures, in particular by linking digital repositories at European level and co-funding research on digital preservation within FP7; supporting experiments with open access with a clear cross-border added value.	2007 onwards

3. Contribute to improved policy co-ordination between Member States and to a constructive debate between stakeholders by:	
bringing together, at the European level, concerned stakeholders in the debate on scientific information	2007 onwards
monitoring good practices in relation to open access to European scientific production.	2008 onwards

Bilag 3: Økonomioversigt og økonomiberegninger

	1 år	2 år	3 år	4 år
Udvikling af internetportal	1.000.000			
Drift og projektstyring af internetportal	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Udvikling af langtidsbevaringstjeneste for publikationer	2.000.000			
Drift af langtidsbevaringstjeneste for publikationer	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Samlet koordinering	800.000	800.000	800.000	800.000
Oplysning, debat og dialog	500.000	500.000	200.000	100.000
Planlægning af fri adgang og langtidsbevaring af data	1.100.000	1.100.000		
Medlemskaber	450.000	450.000	450.000	450.000
TOTAL	7.850.000	4.850.000	3.450.000	3.350.000
TOTAL for alle 4 år	19.500.000			

Økonomiberegninger

Nr. Anbefaling	Beregning	Kroner
1 National Open Access-politik etableres af Videnskabsministeriet		
2 Forskningsråd og fonde etablerer Open Access-politikker		
3 Universiteter og andre forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politikker		
4 Den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik		
5 Etablering af samlet internetadgang til danske forskningsresultater	1) Grundlæggende modernisering fra minimumsfunktionalitet i dag svarende til 20 måneder akademisk udviklingsindsats 2) Driftsomkostninger som i dag plus løbende opdatering af funktionalitet	1) Udvikling af en aggregeret portal: 1.000.000 kr. årligt 2) Drift og projektstyring af en fælles portal: 1.000.000 kr. årligt
6 Danske videnskabelige forlag udarbejder oplæg om omstilling til Open Access		
7 DEFF koordinerer implementeringen af Open Access Udvalgets anbefalinger	Én medarbejder fuld tid: 600.000 kr. årligt Midler til arrangementer o.lign: 200.000 kr. årligt	800.000 kr. årligt i 4 år
8 Professionel gennemførelse af oplysning, debat og dialog	Planlægning og design: 300.000 kr. Kampagner og konference: 1.000.000 kr.	1.300.000 kr.
9 Koordinering af den danske Open Access-indsats i internationale fora		
10 Øget fokus på Open Access i DEFF konsortielicenser		
11 Dansk medlemskab af Confederation of Open Access Repositories	Medlemskab: 25.000 kr. Rejser og mødedeltagelse: 25.000 kr.	50.000 kr. årligt
12 Etablering af en dækkende langtidbevaringstjeneste for universiteternes publikationer.	Udvikling svarende til 40 måneders akademisk indsats: 2.000.000 kr. Drift: Løn årligt 600.000 kr Drift andet årligt: 400.000 kr	Udvikling: 2.000.000 kr. Drift årligt: 1.000.000 kr.
13 National planlægning af fri adgang til og langtidbevaring af primære forskningsdata	Én medarbejder fuld tid i 2 år: 1.200.000 kr. Udviklingsomkostninger: 1.000.000 kr.	Medarbejder: 1.200.000 kr. Udvikling: 1.000.000 kr.
14 Dansk medlemskab af centrale internationale samarbejdsfora for håndtering og langtidbevaring af videnskabelig information i bredeste forstand	Medlemskab The alliance for Permanent Access: 200.000 kr. Medlemskab DataCite: 200.000 kr.	400.000 kr. årligt

Bilag 4: Tidsplan for implementeringen

		2011		2012		2013		2014	
		1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår
Anbefaling 1. National Open Access-politik etableres af Videnskabsministeriet									
Proces	1. Open Access Udvalget indstiller et forslag til national Open Access-politik til Videnskabsministeriet og Kulturministeriet								
	2. Videnskabsministeriet forestår den nødvendige høring og beslutning.								
Anbefaling 2. Forskningsråd og fonde etablerer Open Access-politikker									
Proces	1. Forskningsråd og fonde etablerer og implementerer Open Access-politik.								
Anbefaling 3. Universiteter og andre forskningsinstitutioner etablerer Open Access-politik									
Proces	1. Diskussion og beslutning hos universiteterne.								
Anbefaling 4. Den bibliometriske forskningsindikator bør koordineres med den nationale Open Access-politik									
Proces	1. Forsknings- og Innovationsstyrelsen overvejer, hvordan indikatoren kan koordineres med den nationale Open Access-politik.								
Anbefaling 5. Etablering af samlet internetadgang til danske forskningsresultater									
Proces	1. Videnskabsministeriet og Forsknings- og Innovationsstyrelsen implementerer de nødvendige krav i forskningsbevillinger								
	2. DEFF og Open Access Udvalget udarbejder et forslag til en fælles portal, som også kan facilitere samspillet med de nationale langtidsbevaringstjenester								
	3. En fælles portal etableres og sættes i drift.								

		2011	2012	2013	2014		
		1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår
Anbefaling 6. Danske videnskabelige forlag udarbejder oplæg om omstilling til Open Access							
Proces	1. Open Access Udvalget udarbejder kommissorium						
	2. Forlæggerforeningen inviteres til at komme med udspil på baggrund af kommissorium						
	3. Forlæggerforeningen afleverer forslag til, hvordan danske tidsskrifter og monografier kan omstilles sig til Open Access.						
Anbefaling 7. DEFF koordinerer implementeringen af de tiltrådte af Open Access Udvalgets anbefalinger							
Proces	1. DEFF får ansvaret for den praktiske projektstyring af Open Access Udvalgets anbefalinger samt den centrale støtte til universiteternes lokale rådgivere på ophavsret og Open Access-området.						
Anbefaling 8. Professionel gennemførelse af oplysning, debat og dialog							
	1. Der indgås aftale med et medie- og kommunikationsbureau						
	2. Kampagne igangsættes.						
Anbefaling 9. Koordinering af den danske Open Access indsats i internationale fora							
Proces	1. Anbefalingen implementeres af Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd, Danmarks Grundforskningsfond, Højteknologifonden og Rådet for Teknologi og Innovation.						
Anbefaling 10. Øget fokus på Open Access i DEFF konsortielicenser							
Proces	1. DEFF laver en plan for Open Access-aktiviteterne på licensområdet						
	2. Planen godkendes af Open Access Udvalget						
	3. Planen igangsættes.						

		2011		2012		2013		2014	
		1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår	1.halvår	2.halvår
Anbefaling 11. Dansk medlemskab af Confederation af Open Access Repositories									
Proces	1. DEFF bliver medlem på vegne af de danske repositorier								
	2. DEFF sikrer at aktiviteter og resultater forankres bredt.								
Anbefaling 12. Etablering af en dækkende langtidsbevarings-tjeneste for universiteternes publikationer									
	1. DEFF og Open Access Udvalget udarbejder et forslag til langtidsbevaringstjenestens overordnede funktionalitet og samspil med den fælles portal og universiteternes repositorier								
	2. Langtidsbevaringstjenesten udvikles								
	3. Tjenesten sættes i drift.								
Anbefaling 13. National planlægning af fri adgang til samt langtidsbevaring af primære forskningsdata									
Proces	1. Videnskabsministeriet og Kulturministeriet udarbejder kommissorium for samarbejdsorganisation på basis af oplæg fra Open Access Udvalget								
	2. Videnskabsministeriet nedsætter tværgående samarbejdsorganisation								
	3. Fase 1 påbegyndes								
	4. Fase 2 påbegyndes								
	5. Samarbejdsorganisationen afleverer oplæg til, hvordan danske forskningsdata kan arkiveres og langtidsbevares.								
Anbefaling 14. Dansk medlemskab af centrale internationale samarbejdsfora for håndtering og langtidsbevaring af videnskabelige information i bredeste forstand									
Proces	1. DEFF bliver medlem								
	2. DEFF sikrer, at aktiviteter og resultater forankres bredt.								

**Anbefalinger til implementering af
Open Access i Danmark**

Rapport fra Open Access Udvalget

Udgivet i 2010 af
Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek
Styrelsen for Bibliotek og Medier
H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Tel. +45 33 73 33 73
deff@bibliotekogmedier.dk
www.deff.dk
www.bibliotekogmedier.dk

Sats: Stæhr Grafisk
Tryk: C.S. Grafisk
Foto: Tobias Toyberg

ISBN: 978-87-92057-93-8
Elektronisk ISBN: 978-87-92057-91-4

Publikationen er tilgængelig
på DEFFs hjemmeside

DEff